

รูปแบบการส่งเสริมจิตสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนกับสถานศึกษาในระดับ ก่อนประถมศึกษา

The Public Mind Supporting Model Between Community And School Participation for Kindergarten children

ผู้วิจัย ลำเทียร ชนะสุวรรณ¹

Lamthian Chanasuwan¹

lam_lam99@hotmail.com

ไมตรี จันทรา²

Maitree Jantha²

อโนทัย ประสาน³

Anotai Prasan³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนกับสถานศึกษาในการสร้างรูปแบบที่ส่งเสริมจิตสาธารณะในระดับก่อนประถมศึกษา 2) สร้างรูปแบบส่งเสริมจิตสาธารณะในระดับก่อนประถมศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการและศักยภาพของชุมชนและสถานศึกษา 3) ศึกษาผลการใช้รูปแบบส่งเสริมจิตสาธารณะในระดับก่อนประถมศึกษาที่มีต่อการพัฒนาการด้านสังคม ด้านอารมณ์และจิตใจเพื่อหาข้อสรุปสำหรับการเรียนรู้ และพัฒนาด้วยกระบวนการวิจัยและพัฒนาโดยประยุกต์ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมแล้วรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ระดับลึก การจัดกลุ่มสนทนา และการสังเกตพฤติกรรม จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญอันได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแปลความหมายข้อมูลแล้วสร้างโมเดลและสรุปผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนกับสถานศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษามีลักษณะดังนี้ การมีส่วนร่วมกิจกรรมประชุมคณะกรรมการ การมีส่วนร่วมกิจกรรมประชุมผู้ปกครอง การมีส่วนร่วมกิจกรรมในการระดมทุน การมีส่วนร่วมกิจกรรมกับองค์กรท้องถิ่น การมีส่วนร่วมกิจกรรมในการออมทรัพย์และการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสำคัญต่าง ๆ

2. รูปแบบการส่งเสริมจิตสาธารณะตามความต้องการและศักยภาพของชุมชนและสถานศึกษาประกอบไปด้วย การส่งเสริมจิตสาธารณะโดยการเรียนรู้เรื่อง ศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรมของท้องถิ่น การส่งเสริมจิตสาธารณะโดยการเรียนรู้เรื่องอาชีพในชุมชน การส่งเสริมจิตสาธารณะโดยการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในชุมชน การส่งเสริมจิตสาธารณะโดยการเรียนรู้เรื่องสุขภาพอนามัย การส่งเสริมจิตสาธารณะโดยการเรียนรู้เรื่องประชาธิปไตยและวินัยนักเรียน รูปแบบการส่งเสริมจิตสาธารณะโดยการเรียนรู้เรื่องการออมทรัพย์ การส่งเสริมจิตสาธารณะโดยการเรียนรู้เรื่องธนาคารความดี การส่งเสริมจิตสาธารณะโดยการเรียนรู้เรื่องข่าวสารภายนอกชุมชน

3. การมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนกับสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะยังส่งผลไปยังพัฒนาการด้านสังคม ด้านอารมณ์ และจิตใจของเด็กนักเรียนในระดับก่อนประถมศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและของประเทศชาติ

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, จิตสาธารณะ

¹ศึกษานิเทศก์ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพัทลุง

²อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

³อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Abstract

The purposes of this research are 1) to study the process of the participation between community and school in order to find out the public mind supporting model by the participation in pre- primary school education level, 2) to make the model which concerns the public mind supporting model integrating the participation of the community and the academy in pre-primary education level, and 3) to study the results of the public mind supporting model which could influence social, emotion, and mind development. This research was for finding out the conclusion of learning and development by using research and development process. The research methodology was participation, in-depth interview, focus group interview, and behavior observation from the school administrator, school committee, parents, and students. The data were analyzed by data interpretation creating concept and concluding in order to obtain learning and development.

The results of the study found that 1) the public mind supporting model consisted of the committee participation, parents' participation, fund raising, local government participation, money saving participation and sufficiency economy life, and activities on important days. 2) The public mind supporting model based on demands and the potential of the community and the schools comprised of religion, tradition, and indigenous culture learning, the community's career learning, environment learning in the community, health promotion learning, democracy and discipline learning of students, money saving learning, ethical bank learning, and learning of news from other communities. 3) The participation between community and the schools has improved students' society, emotion, and mind which conform to the needs of community and country.

Keywords: Participation, Public mind

บทนำ

การส่งเสริมจิตสาธารณะให้กับเด็กถือว่าเป็นเรื่องสำคัญยิ่งในสังคมปัจจุบันเพราะสังคมกำลังมีปัญหาในหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของยาเสพติด ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาปากท้อง ปัญหาครอบครัว เป็นต้น ล้วนเป็นปัญหาที่มีผลเกิดมาจากการขาดจิตสำนึก จิตสาธารณะทั้งสิ้น ดังนั้นการปลูกฝังเรื่องจิตสาธารณะให้กับเด็กตั้งแต่ยังเล็กอยู่ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญ เพราะเด็กเปรียบเสมือนผ้าขาวจะแต่งเติมสีอะไรลงไปก็เป็นสีนั้น ดังนั้น การส่งเสริมจิตสาธารณะให้กับเด็กจึงไม่ใช่หน้าที่ของใครคนใดคนหนึ่งที่สามารถดำเนินการได้แล้วประสบผลสำเร็จ แต่ควรเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบร่วมกันของชุมชนกับสถานศึกษา ที่จะต้องมีความตระหนัก เห็นความสำคัญ มีส่วนรับรู้ รับทราบเพื่อร่วมมือกันในการส่งเสริมจิตสาธารณะให้กับเด็ก

ตามบริบทของชุมชน บริบทของโรงเรียน เพื่อเด็กจะได้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขในอนาคต โรงเรียนบ้านแม่ขรี (สวิงประชาสรรค์) เป็นโรงเรียนที่เกิดจากการเห็นความสำคัญของการศึกษาที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในหลาย ๆ รูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการพัฒนาโรงเรียน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง การมีส่วนร่วมในการระดมทุน ในส่วนของการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนาจิตสาธารณะของเด็กในระดับก่อนประถมศึกษาชั้น มีแต่ไม่เป็นรูปธรรมมากนัก ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะศึกษานิเทศก์ ซึ่งได้รับมอบหมายให้ดูแลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เห็นความสำคัญของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ที่มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการด้าน ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

ที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม พร้อมตระหนักถึงความร่วมมือระหว่างชุมชนกับสถานศึกษา ที่จะจับมือและร่วมกันในการส่งเสริมจิตสาธารณะให้เด็กนักเรียนในระดับก่อนประถมศึกษา เพราะถือว่าสิ่งเหล่านี้เป็นรากฐานที่สำคัญของชีวิต ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้สูงขึ้นอีกด้วย เพราะถ้าหากชุมชนสามารถเข้ามารับรู้และรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน แล้วนั้นก็จะเป็นผู้กำหนดรูปแบบการส่งเสริมจิตสาธารณะตามบริบทของชุมชนตนเอง ตามกำลังความสามารถ ตามภูมิปัญญาที่สะสมมาเป็นเวลานานให้กับบุตรหลานของตัวเอง ก็จะเกิดความภาคภูมิใจ และรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน รู้สึกมีส่วนร่วมในการพัฒนา ครูเองก็จะสมานสามัคคีกับชุมชนมากยิ่งขึ้นเข้าใจซึ่งกันและกันมากยิ่งขึ้น สิ่งใดก็ตามถ้าได้เข้ามามีส่วนร่วมด้วยความเสมอภาคเป็นธรรมและรู้สึกเป็นเจ้าของ ก็จะทำให้มีความสุข งานทุกอย่างก็จะลุล่วงไปด้วยดีถึงแม้จะมีอุปสรรคเพียงใดก็ตาม ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนและสถานศึกษาให้มีความเจริญก้าวหน้าในทุก ๆ ด้าน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนกับสถานศึกษาในการสร้างรูปแบบที่ส่งเสริมจิตสาธารณะในระดับก่อนประถมศึกษา
2. เพื่อสร้างรูปแบบส่งเสริมจิตสาธารณะในระดับก่อนประถมศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการและศักยภาพของชุมชนและสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบส่งเสริมจิตสาธารณะในระดับก่อนประถมศึกษาที่มีต่อพัฒนาการด้านสังคม ด้านอารมณ์และจิตใจ

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่องรูปแบบการส่งเสริมจิตสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนกับสถานศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา โรงเรียนบ้านแม่ขรี (สวิงประชาสรรค์) ตำบลแม่ขรี อำเภอดงหลวง จังหวัดพัทลุง ได้ดำเนินการไปตามลักษณะของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ภายใต้แนวคิดที่ว่า การมีส่วนร่วมเกิดจากการตั้งข้อสงสัยต่อความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกัน (Unequal Relationship) ในการพัฒนา เช่น ใครเป็นผู้มีส่วนร่วม ใคร

เป็นผู้กำหนดหรือตีความการมีส่วนร่วมว่าเกี่ยวข้องกับใครบ้าง ทำเพื่อใคร และทำไมจึงทำ ตลอดจนถึงการตั้งคำถามต่อจริยธรรมพื้นฐานในการวิจัยในการเข้ามามีส่วนร่วมการพัฒนาที่จะไปสู่ความเท่าเทียมกัน และเชื่อว่าชาวบ้านเป็นผู้ที่อยู่กับข้อมูลนั้นจะอยู่กับความจริงเป็นผู้ที่รู้ดีเท่ากับผู้วิจัยหรืออาจมากกว่าด้วยเข้าไปในการที่จะให้ข้อมูล และเลือกปฏิบัติการใดก็ตามที่จะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิต เลือกปัญหา หาแนวทางแก้ไข เลือกแนวทางในการปฏิบัติเพื่อไปสู่การเปลี่ยนแปลงและพัฒนา (ปาริชาติ วลัยเสถียร, 2543, น. 388-389) จากแนวคิดดังกล่าวซึ่งตรงกับบริบทของชุมชนบ้านแม่ขรีที่ว่าชาวบ้านมีความพร้อมมีความสนใจชุมชนของตนเองและเป็นผู้อยู่กับข้อมูลอยู่ความเป็นจริง เป็นผู้ที่จะให้ข้อมูลและเลือกปฏิบัติในการที่จะส่งเสริมจิตสาธารณะของเด็กนักเรียนในระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาศักยภาพของเด็กนักเรียนในระดับก่อนประถมศึกษา โดยดึงความสามารถ ศักยภาพ ความรู้ ของทั้งชุมชนสถานศึกษา ผู้ปกครอง ผู้วิจัย มา ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ ร่วมออกแบบการจัดการเรียนรู้ ร่วมจัดประสบการณ์การเรียนรู้ รวมวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ ดังนั้นจึงเลือกประยุกต์ใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเข้ามาในการส่งเสริมจิตสาธารณะของเด็กนักเรียนในระดับก่อนประถมศึกษา โดยแบ่งระยะการวิจัยออกเป็น 3 ระยะเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบสมบูรณ์ ดังนี้

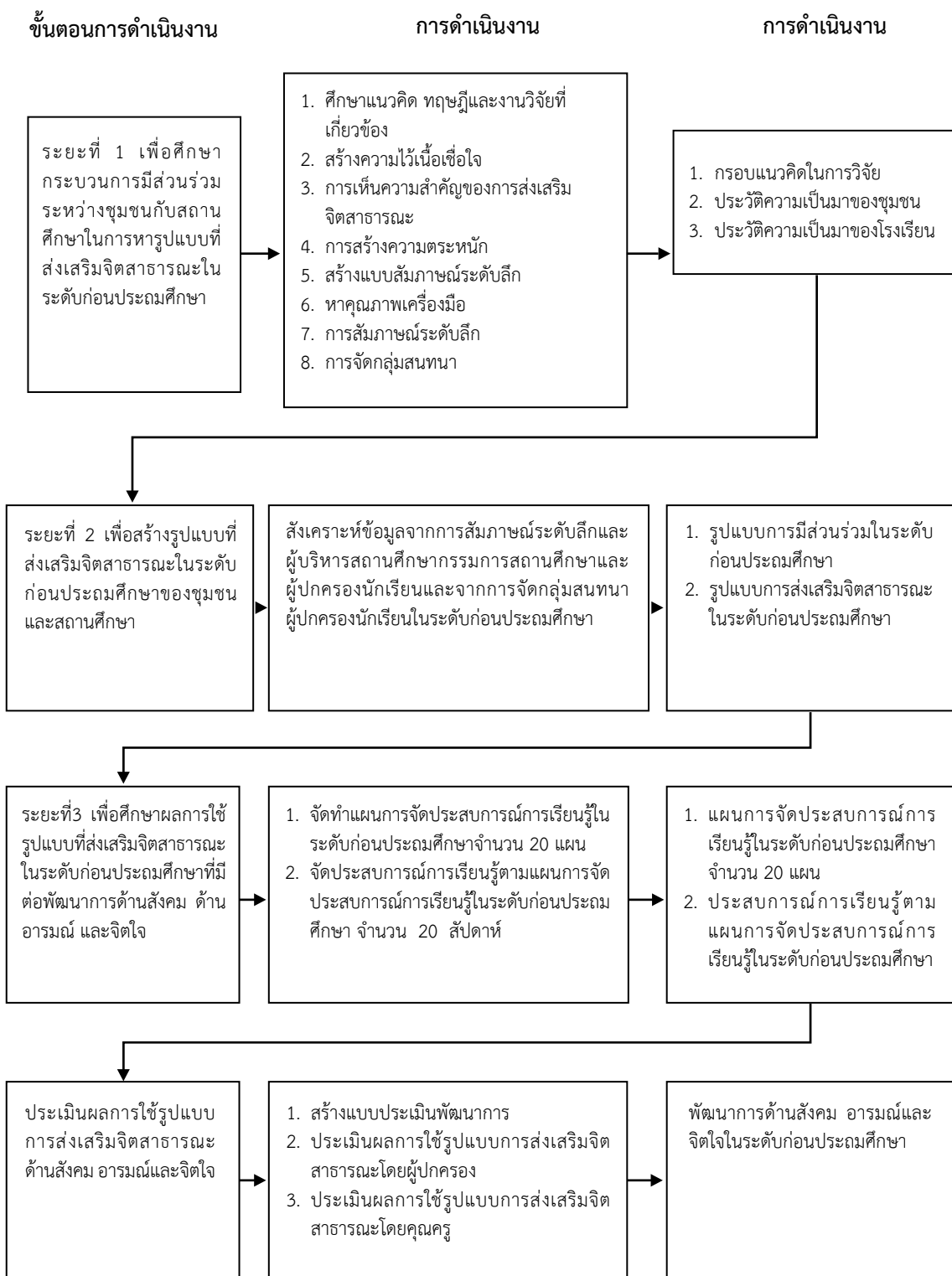
ระยะที่ 1 เพื่อศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนกับสถานศึกษาในการหารูปแบบที่ส่งเสริมจิตสาธารณะในระดับก่อนประถมศึกษา โดยการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สร้างความไว้วางใจ การให้เห็นความสำคัญของการส่งเสริมจิตสาธารณะ การสร้างความตระหนัก สร้างแบบสัมภาษณ์ระดับลึก หาคุณภาพเครื่องมือ การสัมภาษณ์ระดับลึก และการจัดกลุ่มสนทนา

ระยะที่ 2 เพื่อสร้างรูปแบบส่งเสริมจิตสาธารณะในระดับก่อนประถมศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการและศักยภาพของชุมชนและสถานศึกษา โดยการสังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ระดับลึกผู้บริหารสถานศึกษา กรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียนและจากการจัดกลุ่มสนทนาผู้ปกครองนักเรียนในระดับก่อนประถมศึกษา

ระยะที่ 3 เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการส่งเสริมจิตสาธารณะในระดับก่อนประถมศึกษาที่มีต่อพัฒนาการด้านสังคม ด้านอารมณ์และจิตใจ โดยการจัดทำแผนการจัด

ประสบการณ์การเรียนรู้ในระดับก่อนประถมศึกษาจำนวน 20
แผน จัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแผนการจัดประสบการณ์
การเรียนรู้ในระดับก่อนประถมศึกษา จำนวน 20 สัปดาห์ สร้าง

แบบประเมินพัฒนาการ ประเมินผลการใช้รูปแบบการส่งเสริม
จิตสาธารณะโดยผู้ปกครอง ประเมินผลการใช้รูปแบบการส่งเสริม
จิตสาธารณะโดยคุณครู

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนกับสถานศึกษาในการหา รูปแบบที่ส่งเสริมจิตสาธารณะในระดับก่อนประถมศึกษา

การมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนกับสถานศึกษาในการหา
รูปแบบที่ส่งเสริมจิตสาธารณะในระดับก่อนประถมศึกษา เป็น
สิ่งที่ดำเนินการมานานแล้วแต่ยังไม่เป็นรูปธรรมมากนัก จะ
ดำเนินการร่วมกันในระดับประถมศึกษา เมื่อผู้ทำวิจัยร่วมกับ
สถานศึกษาและชุมชนได้เล็งเห็นความสำคัญของการมีส่วน
ร่วมในระดับก่อนประถมศึกษา จึงได้ดำเนินการให้มีส่วนร่วม
กันมากขึ้นโดยเริ่มจาก

1.1 รูปแบบการมีส่วนร่วมกิจกรรมประชุมคณะ
กรรมการสถานศึกษาในการประชุมในครั้งนี้ผู้วิจัยได้เชิญคุณครู
คณะกรรมการสถานศึกษามาปรึกษาหารือในการที่จะพัฒนา
เด็กนักเรียนในระดับก่อนประถมศึกษาโดยคณะกรรมการ
สถานศึกษาแต่ละท่านให้ความเห็นชอบโดยให้เหตุผลว่าการ
พัฒนาเด็กในระดับก่อนประถมศึกษาเป็นสิ่งที่ดี เพราะถ้าเด็ก
ได้รับสิ่งที่ดีที่ถูกที่ควรตั้งแต่เด็กก็จะมีผลต่อไปในอนาคตด้วย
คณะกรรมการสถานศึกษาให้ความสนับสนุนเต็มที่ไม่ว่าจะเป็น
แรงกาย แรงใจ กำลังทรัพย์ การให้ความร่วมมือในทุกครั้งที่
มีการร้องขอจากสถานศึกษา

1.2 รูปแบบการมีส่วนร่วมกิจกรรมประชุมผู้ปกครอง
ในระดับก่อนประถมศึกษา เป็นการเรียกประชุมหลังจากมีการ
ประชุมรวมของโรงเรียน โดยทางคณะกรรมการในระดับชั้นสายชั้น
อนุบาลจะเป็นคนรับผิดชอบในการประชุม ในการประชุมครั้งนี้
แรกจะมีการพูดทำความเข้าใจกับผู้ปกครองในหลาย ๆ เรื่อง
หลังจากนั้นจะมีการเลือกตั้งตัวแทนผู้ปกครองในระดับอนุบาล
เป็นคณะกรรมการบริหารช่วงชั้นอนุบาลจำนวน 9 คน โดย
มีประธาน 1 คน รองประธาน 2 คน กรรมการ 5 คน และ
คุณครูหัวหน้าสายชั้นอนุบาลเป็นกรรมการและเลขานุการ
โดยตำแหน่ง ซึ่งคณะกรรมการชุดนี้มีหน้าที่ให้การบริหาร
จัดการเรื่องต่าง ๆ ในระดับอนุบาลให้มีการพัฒนาโดยองค์รวม
นอกจากนั้นแล้วยังมีคณะกรรมการระดับห้องเรียนอีกชุดหนึ่ง
เพื่อมีไว้ให้ดำเนินการพัฒนาห้องเรียนต่าง ๆ ตามสมควร

1.3 รูปแบบการมีส่วนร่วมกิจกรรมในการระดม
ทุน ในระดับก่อนประถมศึกษามีการระดมทุนโดยส่วนมาก
จะขอบริจาคโดยครูรับหน้าที่สอนในช่วงชั้นอนุบาลและ
หัวหน้าช่วงชั้นอนุบาลก็มีการมีส่วนร่วมในการระดมทุนใน
การนำเงินมาพัฒนาในระดับก่อนประถมศึกษาโดยเริ่มจาก

ปี พ.ศ. 2540 ที่หัวหน้าสายชั้นได้ย้ายมาอยู่ที่โรงเรียนบ้าน
แม่ขริ (สวิงประชาสรรค์) และได้ทำการสอนในระดับก่อน
ประถมศึกษาเพราะจบการศึกษาปฐมวัยโดยตรง ตลอดเวลา
ที่อยู่ก็ได้พัฒนาบริเวณโรงเรียนเพราะสมัยก่อนไม่มีอะไร
เลยแม้แต่บริเวณที่เด็กจะเล่นและทำกิจกรรม จึงได้คิดทำไป
ทีละนิดโดยตัวเองบริจาคบ้างและชักชวนผู้ปกครองที่มีจิต
ศรัทธาเข้ามาร่วมมือกันทำและพัฒนา ปีพ.ศ. 2541 เริ่มทำ
โดยการปรับหน้าห้องเรียนก่อนเอาดินและหินมาถมเนื้อที่จะ
ได้เดินสะดวกโดยร่วมมือกับผู้ปกครองบริจาคซื้อ หลังจาก
นั้นทำตลอดแนวสายชั้นก่อนประถมศึกษา ต่อจากนั้นก็จัด
สวนหย่อมปลูกต้นไม้ปรับปรุงไปตลอดจนดูสวยงาม หลังจาก
นั้นก็เข้ามาจัดการเรียนการสอนโดยผลิตสื่อใช้ชิ้นส่วนตัวของ
ตัวเองและพัฒนาห้องเรียนอย่างเต็มรูปแบบตามหลักวิชาการ
จัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษามาตลอด ปีพ.ศ. 2550
ในระดับก่อนประถมศึกษายังไม่มีโรงอาหาร ห้องน้ำ ก็ได้ร่วม
ทำกับผู้ปกครองสร้างโรงอาหาร 1 หลัง ห้องน้ำ 3 ห้อง รวม
เป็นเงิน 180,000 (หนึ่งแสนแปดหมื่นบาทถ้วน) ต่อจากนั้นก็
มาทำสนามเด็กเล่น ตอนนั้นยังขาดเครื่องเล่นสนามจึงได้ไปขอ
ความอนุเคราะห์จาก นายกสมบัติ ชนะสิทธิ์ ท่านได้บริจาคมา
5 อย่าง เช่น อุโมงค์ เครื่องหมุน 6 ที่นั่ง ที่กระดกขึ้นลง 3 ที่
บ้านจำลอง แล้วก็พัฒนามาเรื่อยจนถึงปัจจุบัน

1.4 รูปแบบการมีส่วนร่วมกิจกรรมในการทำงานกับ
องค์กรท้องถิ่นในส่วนนี้ทางสถานศึกษาโดยเฉพาะในระดับก่อน
ประถมศึกษาได้รับการสนับสนุนในเรื่องอาหารเสริมนมและ
อาหารกลางวันเท่านั้น

1.5 รูปแบบการมีส่วนร่วมกิจกรรมในการออมทรัพย์
และดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับ
ก่อนประถมศึกษาได้มีรูปแบบการมีส่วนร่วมในการออมทรัพย์
โดยผู้ปกครองนำเงินฝากเด็กมาออมไว้กับคุณครูประจำชั้นหรือ
ให้เด็กออมเงินที่เหลือจากการซื้อขนมในตอนเที่ยงนำฝากคุณครู
ประจำชั้น และการมีส่วนร่วมในการทำแปลงผักให้กับเด็กใน
ระดับก่อนประถมศึกษาได้ปลูกผัก เมื่อผักโตจะได้้นำกลับไป
รับประทานที่บ้าน

1.6 รูปแบบการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสำคัญ ๆ ซึ่ง
กิจกรรมสำคัญนี้ทางโรงเรียนก็ได้ดำเนินการในหลายรูปแบบ
เช่น กิจกรรมวันแม่ กิจกรรมแข่งขันกีฬา กิจกรรมวันสำคัญ
ต่าง ๆ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ล้วนเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
และคนในชุมชนเข้ามาร่วมด้วยเสมอ ๆ

2. รูปแบบการส่งเสริมจิตสาธารณะในระดับก่อนประถมศึกษา

ผู้วิจัยร่วมกับชุมชนกับสถานศึกษาได้ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 แล้ว ร่วมกันวิเคราะห์ถึงรูปแบบการส่งเสริมจิตสาธารณะในระดับก่อนประถมศึกษาและได้รูปแบบดังนี้

2.1 รูปแบบการส่งเสริมจิตสาธารณะโดยการเรียนรู้เรื่อง ศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรมของท้องถิ่น จากการสัมภาษณ์ระดับลึก การจัดกลุ่มสนทนาเกี่ยวกับการส่งเสริมจิตสาธารณะนี้ปรากฏว่าผู้ปกครองเสนอความคิดที่ตรงกับจุดมุ่งหมายในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยที่ว่าให้เด็กมีคุณธรรม จริยธรรม รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมโดยมุ่งเน้นจิตสาธารณะ (การร่วมมือ, เอาใจเขามาใส่ใจเรา, การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่) สืบเนื่องจากการสอนเกี่ยวกับศาสนาและวัฒนธรรมเป็นการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม โดยจะต้องปลูกฝังให้เด็กมีความรักเพื่อนและสัตว์เลี้ยง ไม่ทำร้ายผู้อื่น ไม่ทำให้อื่นเดือดร้อน รู้จักแบ่งปัน ช่วยเหลือ ไม่แย่งหรือหยิบของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง มีน้ำใจ ซึ่งตรงกับคำสอนของศาสนาทั้งศาสนาอิสลามและศาสนาพุทธ และในการพัฒนาคุณธรรมชุมชนกับสถานศึกษาได้ร่วมมือกันโดยเด็กที่นับถือศาสนาพุทธจะต้องสวดมนต์หน้าเสาธงทุกเช้าและไปทำบุญในวันพระและวันสำคัญทางศาสนาโดยมีผู้ปกครองไปร่วมด้วยทุกครั้ง สำหรับเด็กที่นับถือศาสนาอิสลามก็จะประกอบพิธีทางศาสนาทุกเช้าหน้าเสาธงเหมือนกันและในโรงเรียนก็มีห้องละหมาดไว้สำหรับเด็กได้ประกอบพิธีในช่วงบ่ายด้วย และในส่วนพัฒนาการคุณธรรมด้านอื่น ๆ ชุมชนกับสถานศึกษาก็ช่วยกันจัดกิจกรรมให้มีพัฒนาการสอดคล้องกันในทุก ๆ ด้านในแต่ละกิจกรรมในแต่ละวันด้วย

2.2 รูปแบบการส่งเสริมจิตสาธารณะโดยการเรียนรู้เรื่องอาชีพในชุมชน เป็นการส่งเสริมจิตสาธารณะที่มุ่งเน้นการร่วมมือ เอาใจเขามาใส่ใจเรา การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เป็นหลัก เนื่องจากเด็กได้เรียนรู้อาชีพของพ่อแม่ ในการพัฒนาในเรื่องนี้จากการจัดกลุ่มสนทนากลุ่มผู้ปกครองปรากฏว่าผู้ปกครองต้องการให้เด็กได้ปฏิบัติจริงในการปลูกผักในโรงเรียน โดยมีผู้ปกครองมาร่วมด้วยช่วยกันกับทางสถานศึกษาเป็นการปลูกฝัง การร่วมมือ เอาใจเขามาใส่ใจเรา การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ในอาชีพการรู้จักการทำมาหากินเพื่อเป็นรากฐานต่อไปในอนาคต นอกจากนั้นแล้วยังมีการสอนเกี่ยวกับอาชีพที่ทำในสมัยก่อน

โดยให้ผู้รู้ปราชญ์ในชุมชนเข้ามาสอน และผู้ปกครองที่มีความรู้มาสอนเป็นเรื่อง ๆ ไป และในการสอนในแต่ละเรื่องก็มุ่งเน้นส่งเสริมจิตสาธารณะทางด้านต่าง ๆ เพื่อให้เด็กมีประสบการณ์ที่ซึมซับไปเรื่อย ๆ

2.3 รูปแบบการส่งเสริมจิตสาธารณะโดยการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมในชุมชน เป็นการจัดกิจกรรม ให้กับเด็กในระดับก่อนประถมศึกษาที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยที่ให้ความสำคัญในธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และเป็นการส่งเสริมจิตสาธารณะ (การร่วมมือ, เอาใจเขามาใส่ใจเรา, การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่) เป็นหลักเนื่องจากส่งเสริมจิตสาธารณะโดยการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมนั้นเป็นการส่งเสริมให้เด็กนักเรียนรู้จักการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เด็กต้องรู้จักการทำความเคารพ การทิ้งของให้ถูกที่ การรู้จักใช้สิ่งของที่ใช้ร่วมกัน รู้จักดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม สิ่งเหล่านี้เป็นความต้องการตามหลักสูตรแต่จากการจัดกลุ่มสนทนากับผู้ปกครองนักเรียนมีความต้องการให้ทางสถานศึกษาจัดกิจกรรมในเรื่องต่อไปนี้ เรื่องธรรมชาติ สอนเกี่ยวกับการปลูกต้นไม้ การรักษาต้นไม้ อย่าทำลายสิ่งแวดล้อม ให้เขารู้จักสิ่งแวดล้อมใกล้ตัวของเขาภายในโรงเรียน เช่น รักษาความสะอาดในห้อง การเก็บของ การถอดรองเท้า ใส่รองเท้า เก็บกวาด รดน้ำต้นไม้ พาเด็กไปน้ำตก เช่นพาไปเก็บใบไม้ นับใบไม้ เก็บก้อนหินจัดวางก้อนหินเป็นต้นซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นการส่งเสริมปลูกฝังจิตสาธารณะโดยการซึมซับประสบการณ์ที่ดีจนติดเป็นนิสัยแบบอัตโนมัติในอนาคต

2.4 รูปแบบการส่งเสริมจิตสาธารณะโดยการเรียนรู้เรื่องสุขภาพอนามัย จากการสัมภาษณ์ระดับลึกและจากการจัดกลุ่มสนทนากับผู้ปกครองนักเรียนปรากฏว่า ผู้ปกครองต้องการให้สอนเกี่ยวกับตัวเอง การช่วยเหลือ การตื่นนอน สอนให้เด็กหัดแปรงฟัน อาบน้ำ สระผม ถูสบู่ก่อนมาโรงเรียน การเลือกรับประทานอาหารเช่น ให้เลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ มีผัก มีไข่ ครอบ 5 หมู่ ต้องการให้สอนในเรื่องการดูแลตัวเองให้สะอาดและปลอดภัยจากอันตรายต่าง ๆ ในการส่งเสริมจิตสาธารณะโดยเรียนรู้ในเรื่องสุขภาพอนามัยนี้เป็นการกิจกรรมที่มุ่งเน้นจิตสาธารณะ การเคารพกฎกติกา การเอาใจเขามาใส่ใจเรา เป็นหลักโดยให้นักเรียนมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ มีน้ำหนักร่างกายสูงและมีเส้นรอบศีรษะตามเกณฑ์ ในส่วนการส่งเสริมจิตสาธารณะชุมชนกับสถานศึกษาก็ได้จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกันไปเพื่อให้เด็กมีพัฒนาคุณธรรมในทุก ๆ ด้านไปพร้อม ๆ กัน

และชุมชนต้องการให้เจ้าหน้าที่อนามัย พยาบาล และแพทย์ได้มีส่วนร่วมเข้ามาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับเด็กในเรื่องนี้ด้วย ประกอบกับโรงเรียนอยู่ตรงกันข้ามกับโรงพยาบาลและไม่ไกลกับสถานอนามัยมีความผูกพันที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลกันมานาน จึงมีความสะดวกในการเชิญและได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี จากเจ้าหน้าที่อนามัย นอกจากนั้นแล้วเด็กก็ยังได้ไปเรียนรู้ในโรงพยาบาลได้เห็นคนป่วย ได้เห็นวิธีการทำงานของคุณหมอ และพยาบาลด้วย

2.5 รูปแบบการส่งเสริมจิตสาธารณะโดยการเรียนรู้เรื่องประชาธิปไตยและวินัยนักเรียน เป็นสิ่งที่จัดกิจกรรมที่มีการจัดทำอยู่แล้วในโรงเรียนตั้งแต่ในระดับก่อนประถมถึงระดับชั้นประถมศึกษา โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมจิตสาธารณะ (การร่วมมือ เอาใจเขามาใส่ใจเรา การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่) เป็นหลักอยู่แล้ว โดยในก่อนประถมศึกษาจากการสัมภาษณ์ระดับลึกลงและจากการจัดกลุ่มสนทนาปรากฏว่า ชุมชนกับสถานศึกษาต้องการให้นักเรียนได้ปฏิบัติตามกฎกติกาของห้องเรียน ของโรงเรียน การรู้จักเลือกผู้นำในห้องเรียน การรู้จักเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี การยืนแถวให้เป็นระเบียบเรียบร้อย การไม่แย่งสิ่งของกัน และมีความรับผิดชอบโดยการแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบบริเวณโรงเรียนและในห้องเรียนเช่น ทำความสะอาดห้องน้ำ ห้องเรียน เก็บกวาดขยะไปไม้ ส่วนในห้องเรียนก็ช่วยกันจัดเก็บและกวาดตามมุมต่าง ๆ ให้เรียบร้อย และส่วนทางผู้ปกครองก็ให้ฝึกนักเรียนที่บ้านตามสมควรที่พอจะทำได้

2.6 รูปแบบการส่งเสริมจิตสาธารณะโดยการเรียนรู้เรื่องการออมทรัพย์ จากการสัมภาษณ์ระดับลึกลงและการจัดกลุ่มสนทนาปรากฏว่าชุมชนกับสถานศึกษาต้องการให้มีการจัดทำบัญชีออมทรัพย์ในโรงเรียนเพื่อให้เด็กได้นำเงินมาฝากไว้กับทางโรงเรียนเมื่อสิ้นเดือน คุณครูก็จะนำเงินนักเรียนไปฝากกับธนาคารออมสิน สาขาแม่ศรี พอสิ้นปีก็จะมีการคิดดอกเบี้ยให้กับนักเรียนทุกคนและเมื่อนักเรียนเลื่อนชั้นก็มอบให้ครูห้องต่อไปเรื่อย ๆ เป็นการปลูกฝังจิตสาธารณะการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ส่วนที่บ้านผู้ปกครองก็จะมีกระปุกออมสินไว้ให้เด็กได้สะสมเงิน ผู้ปกครองบอกว่าถ้าเด็กมีเงินเก็บเยอะ เด็กก็จะมีโอกาสให้คนอื่นที่ลำบาก รู้จักทำบุญ รู้จักการให้ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ได้โดยอัตโนมัติ เป็นการซึมซับไปเรื่อย ๆ

2.7 รูปแบบการส่งเสริมจิตสาธารณะโดยการเรียนรู้เรื่องธรรมาภิบาล เป็นการทำบันทึกความดีของเด็กนักเรียนในระดับก่อนประถมศึกษา โดยการสังเกตพฤติกรรมเด็กแล้วจด

บันทึก โดยที่โรงเรียนคุณครูเป็นผู้บันทึก ส่วนที่บ้านผู้ปกครองเป็นผู้บันทึก ซึ่งมีวิธีการสะสมแต้มเป็นคะแนนแล้วให้รางวัล โดยคำชมหรือสิ่งของ เพื่อเป็นแรงจูงใจในการทำความดี แต่ในการทำด้วยวิธีนี้ผู้ปกครองบอกว่าควรระวังเพราะบางครั้งเด็กทำเพื่อต้องการรางวัลเท่านั้น จึงต้องดำเนินการด้วยความระมัดระวังเป็นพิเศษเพราะการทำความดีแล้วมีคนคอยชื่นชม ส่งเสริมความดีนั้นจะค่อยซึมซับในตัวเด็กจนติดเป็นนิสัยต่อไปในอนาคต

2.8 รูปแบบการส่งเสริมจิตสาธารณะโดยการเรียนรู้เกี่ยวกับข่าวสารภายนอกชุมชนเป็นการส่งเสริมจิตสาธารณะ (การร่วมมือเอาใจเขามาใส่ใจเรา การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่) โดยชุมชนมีแนวคิดที่ว่าถ้าเด็กมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวภายในชุมชนอย่างเดียวก็คงจะไม่ได้ เพราะอนาคตเด็กจะต้องออกไปอยู่นอกชุมชนจึงทำให้ผู้ปกครองตระหนักถึงเรื่องนี้ จึงได้เสนอให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สิ่งที่อยู่ภายนอกชุมชนด้วยโดยพาเด็กนักเรียนไปทัศนศึกษานอกสถานที่ และมีการอ่านข่าวให้เด็กทราบและให้เด็ก ๆ นำเสนอข่าวที่ตัวเองรับฟังมาเล่าเพื่อนในแต่ละวันเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะ (การร่วมมือ เอาใจเขามาใส่ใจเรา การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่) ไปในตัวด้วยเพราะปัจจุบันการสอนอยู่ในโรงเรียนอย่างเดียวก็คงไม่เพียงพอจะต้องให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงบ้างจะได้นำความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ดีขึ้น

3. ผลการพัฒนาารูปแบบการส่งเสริมจิตสาธารณะที่มีผลต่อพัฒนาการในระดับก่อนประถมศึกษา

จากการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนกับสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะในระดับก่อนประถมศึกษา พบผลที่มีต่อพัฒนาการของเด็กนักเรียน รายละเอียดดังนี้

3.1 พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ นักเรียนเป็นเด็กร่าเริงแจ่มใสอารมณ์ดีทุกคน มีความสุขในการเรียนรู้อีกด้วย บางคนเมื่อปฏิบัติกิจกรรมบางอย่างจะนั่งร้องเพลงไปด้วยอย่างมีความสุข นักเรียนรู้จักการช่วยเหลือตนเองและผู้อื่นในชุมชนได้ดีทุกคนตามศักยภาพ นักเรียนสนใจชื่นชมมีความสุขกับเสียงเพลงที่ได้รับฟังในชุมชนและในโรงเรียนเพราะเวลาที่มีเสียงเพลงและดนตรี นักเรียนจะมีความสุขได้ตอบทันที เช่น ร้องเพลงตามเพลงนั้นหรือเดินตามเพลงนั้น นักเรียนรู้จักรักษาสีของที่ใช้ร่วมกันในชุมชนได้ทุกคน และยังรู้จักคุณค่าของสิ่งของและประหยัดสิ่งของนั้นด้วย นักเรียนแสดงความรักเพื่อน บิดา มารดา ญาติพี่น้องบุคคลและสัตว์เลี้ยงในชุมชนได้

ทุกคน นักเรียนรู้จักแบ่งปันสิ่งของของตัวเองให้แก่เพื่อน ๆ และบุคคลอื่นได้โดยไม่หวังของนั้น ๆ นักเรียนอาสาทำงานให้กับคุณครู พ่อแม่ญาติพี่น้องและคนทั่วไปโดยไม่หวังผลตอบแทน ได้ทุกคน นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ได้ดี สิ่งเหล่านี้ที่กล่าวมาเป็นผลมาจากเด็กเปรียบเสมือนผ้าขาว ผู้ใหญ่จะปลูกฝังเติมแต่งหรือสอนอะไรก็ได้เด็กก็จะรับรู้เร็วมาก แต่ต้องฝึกฝนกันนานพอสมควร เพราะเด็กจะมาจากต่างพ่อต่างแม่ ต่างสิ่งแวดล้อมและต่างวัฒนธรรม

3.2 พัฒนาการด้านสังคมนักเรียนรู้จักการรอคอยตามลำดับก่อนหลังทุกคน นักเรียนสามารถเป็นผู้นำและผู้ตามได้ทุกคนและปฏิบัติกิจกรรมทุกอย่างด้วยความสุขทุกกิจกรรม ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงของห้องเรียน โรงเรียน และครอบครัวและชุมชนโดยมีการตักเตือนเป็นบางครั้ง มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ ทุกคนทั้งที่บ้าน ที่โรงเรียนและในชุมชน เคารพสิทธิของผู้อื่นทั้งในโรงเรียน ในครอบครัวและในชุมชนได้ทุกคน และยังมีใจดีชอบช่วยเหลือเพื่อนและคน ๆ อื่นด้วย นักเรียนปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้แต่ต้องแนะนำเป็นบางครั้งจึงทำได้ทุกคน นักเรียนสามารถทิ้งขยะถูกที่ เปิดปิดน้ำ เปิดปิดไฟหลังการใช้ทุกครั้งได้ดีทุกคน และนักเรียนรู้จักการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในสถานศึกษาและในชุมชนได้ทุกคน

สรุปผลการวิจัย

การเห็นความสำคัญของการศึกษาก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนกับสถานศึกษา ความร่วมมือดังกล่าวเกิดจากการมีศรัทธา การไว้วางใจ ร่วมแรงร่วมใจ ช่วยเหลือเกื้อกูล ความสามัคคี การเสียสละกำลังกาย กำลังทรัพย์ ความรู้สึกเป็นเจ้าของ มีผลประโยชน์ร่วมกัน มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งทำให้เกิดรูปแบบการมีส่วนร่วมตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 ได้ 6 รูปแบบ คือ 1) การมีส่วนร่วมกิจกรรมประชุมคณะกรรมการ 2) การมีส่วนร่วม กิจกรรมประชุมผู้ปกครอง 3) การมีส่วนร่วมกิจกรรมในการระดมทุน 4) การมีส่วนร่วมกิจกรรมกับองค์กรท้องถิ่น 5) การมีส่วนร่วมกิจกรรมในการออมทรัพย์และการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 6) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสำคัญต่าง ๆ ซึ่งถือได้ว่าเป็นการมีส่วนร่วมโดยองค์กรรวม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปารณทัตต์ แสนวิเศษ (2555) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา : การสร้างทฤษฎีจากฐานราก ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบ

การมีส่วนร่วมของชุมชนกับสถานศึกษาประกอบไปด้วยรูปแบบการมีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล รูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการภาคี 4 ฝ่าย (ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน ผู้แทนกรรมการนักเรียน) รูปแบบการมีส่วนร่วมขององค์กรต่าง ๆ รูปแบบการมีส่วนร่วมขององค์กรกรในชุมชน รูปแบบการมีส่วนร่วมของกลุ่มอาชีพและผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน รูปแบบการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและสถานประกอบการ รูปแบบการมีส่วนร่วมของศูนย์อำนวยการเครือข่าย รูปแบบการมีส่วนร่วมในการระดมทุน และสอดคล้องกับ ฤทัยวรรณ หาญกล้า (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผลการวิจัยพบว่าสภาพปัจจุบันในการบริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในระบบช่วยเหลือนักเรียนประกอบไปด้วย การมีส่วนร่วมของชุมชนในการริเริ่ม การมีส่วนร่วมของชุมชนในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผน การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินผล และสอดคล้องกับร่ำไพ เกียรติอดิสร (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษากระบวนการเรียนรู้ในการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพการเลี้ยงดูเด็กเล็กวัย 0-2 ปี ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาคุณภาพในการเลี้ยงดูเด็กวัย 0-2 ประกอบไปด้วยการพัฒนาความคิดรวบยอด ร่วมการติดตามผล รัตติกร ผรณสุวรรณ (2552) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษากับหน่วยงานเครือข่าย ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษากับหน่วยงานเครือข่ายกิจกรรมการมีส่วนร่วม 6 ด้าน ดังนี้ การกำหนดปัญหา การวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินการ การได้รับผลประโยชน์ การติดตามผลและประเมินผล ในส่วนรูปแบบส่งเสริมจิตสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมในระดับก่อนประถมศึกษา ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 มี 8 รูปแบบดังนี้ 1) การส่งเสริมจิตสาธารณะโดยการเรียนรู้เรื่อง ศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรมของท้องถิ่น 2) การส่งเสริมจิตสาธารณะโดยการเรียนรู้ในเรื่องอาชีพในชุมชน 3) การส่งเสริม

จิตสาธารณะโดยการเรียนรู้ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในชุมชน

- 4) การส่งเสริมจิตสาธารณะการเรียนรู้เรื่องสุขภาพอนามัย
- 5) การส่งเสริมจิตสาธารณะโดยการเรียนรู้เรื่องประชาธิปไตย และวินัยนักเรียน
- 6) การส่งเสริมจิตสาธารณะโดยการเรียนรู้ เรื่องการออมทรัพย์
- 7) การส่งเสริมจิตสาธารณะโดยการเรียนรู้เรื่องธนาการความดี
- 8) การส่งเสริมจิตสาธารณะโดยการเรียนรู้เรื่องข่าวสารภายนอกชุมชน อุไรวรรณ คุ่มวงษ์ (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่องจิตสาธารณะเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์เรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมตามโครงการพระราชดำริ ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมเสริมประสบการณ์ปัญหาสิ่งแวดล้อมตามโครงการพระราชดำริ ก่อน และหลังการทดลองเด็ก ๆ มีจิตสาธารณะที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเด็กมีจิตสาธารณะที่เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมเสริมประสบการณ์ เรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมตามโครงการพระราชดำริ ช่วยพัฒนาให้เด็กมีจิตสาธารณะสูงขึ้นเนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ทำให้เด็กได้เรียนรู้เรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อม และรู้จักดูแลรักษา พัฒนาปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และรู้จักใช้สิ่งแวดล้อมอย่างประหยัด โดยให้เด็กได้ลงมือกระทำด้วยตนเองภายใต้การสนับสนุนด้วยอุปกรณ์ตรงและสื่อการเรียนรู้ตามกิจกรรมที่ครูจัดเตรียมไว้ใน การทำกิจกรรมการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงจนเกิดการ เรียนรู้ และมีจิตสาธารณะในการที่จะรักษาสภาพแวดล้อม นักเรียนแสดงออกได้เหมาะสมกับวัยจนเกิดการเรียนรู้อย่าง ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2557) กล่าวว่าจิตสาธารณะเป็นสิ่งที่ต้องปลูกฝังและต้องเสริมสร้างไว้ตั้งแต่เด็กเพื่อให้เขาได้รับ ประสบการณ์ที่เพียงพอ เป็นพื้นฐานที่สามารถนำไปพัฒนาตนเอง โดยในการปลูกฝังนั้นควรให้เด็กได้มีความรู้ความเข้าใจ ตระหนักถึงความสำคัญของจิตสาธารณะ รวมทั้งมีการฝึกฝน ให้เด็กปฏิบัติจริง เพื่อให้เกิดการกระทำที่เกี่ยวกับการพัฒนา จิตสาธารณะอย่างแท้จริงจนเกิดเป็นลักษณะนิสัยทำให้เหมาะสมกับวัย และควรเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัย และ เกิดการพัฒนาตามลำดับซึ่งในการฝึกอบรม หรือพัฒนาจิต สาธารณะให้แก่เด็กนั้น ควรมีครูหรือผู้ใหญ่คอยดูแลจะต้อง เข้าใจธรรมชาติของเด็กด้วย สอดคล้องกับดวงเดือน พันธุมนาวิน (2538) กล่าวว่า จิตสาธารณะเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งการปลูกฝังจิตสาธารณะนั้นควรทำการปลูกฝังให้เกิดตั้งแต่ วัยเด็ก เพราะเป็นช่วงที่เด็กมีความไวต่อการปลูกฝังและส่งเสริมจริยธรรมอย่างยิ่ง เพราะเด็กยังเป็น “ไม้อ่อนที่ดัดง่าย”

การปฏิบัติต่อเด็กที่เหมาะสมกับการพัฒนาของเด็กทั้งร่างกาย โดยเฉพาะความเหมาะสมด้านพัฒนาการทางด้านจิตใจของเด็ก จะเป็นการป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ ได้มากเพราะในวัยเด็กจะสามารถเห็นความแตกต่าง สามารถ เปรียบเทียบ คิดแยกแยะ เชื่อมโยงได้ เด็กจะเริ่มสนใจ สิ่งแวดล้อมรอบตัวแทนการสนใจตัวเอง ปริญา จันทะเลิศ และคณะ (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนานักเรียนด้าน จิตสาธารณะของโรงเรียนโพธิ์สนิมอนุเคราะห์ สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4-6 โดยอาศัยหลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ครอบคลุมกรอบแนวคิด ตามประเด็น 3 ด้าน ด้านการดูแลรักษา ความสะอาดร่วมกัน ด้านการดูแลรักษาทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวมและด้านการเสีย สละเพื่อส่วนรวม โดยใช้กลยุทธ์จัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัย และความสามารถของนักเรียนในอันที่จะได้ปฏิบัติได้ประกอบ ด้วย การจัดกิจกรรมประกวดห้องเรียนน่าอยู่ กิจกรรมประกวด เขตพื้นที่รับผิดชอบกิจกรรมบันทึกความดี กิจกรรมรู้จักใช้รู้จัก เก็บหลังจากการจัดกิจกรรมแล้ว ปรากฏว่านักเรียนมีพฤติกรรม เกี่ยวกับการพัฒนาด้านจิตสาธารณะอยู่ในระดับที่น่าพอใจ ดัง จะเห็นได้จากผลการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากทุกกิจกรรม พฤติกรรมที่พบว่านักเรียนสามารถ ปฏิบัติได้ดีกว่าพฤติกรรมอื่นในแต่ละกิจกรรม คือ กิจกรรม ประกวดห้องเรียนน่าอยู่ทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการรักษา ความสะอาดในห้องเรียนมากขึ้น ทุกคนรับผิดชอบแบ่งงานกัน ทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ร่วมกันทำความสะอาด ห้องเรียนโดยไม่เกี่ยงงาน มีความภาคภูมิใจในตนเองที่มีส่วน ร่วมในการทำความสะอาดห้องเรียน และบริเวณเขตพื้นที่รับ รับผิดชอบ กิจกรรมประกวดเขตพื้นที่รับผิดชอบทำให้นักเรียน ทำให้นักเรียนได้จัดบรรยากาศในห้องเรียนให้สะอาด ร่มรื่น สวยงาม ใช้ฝึกทักษะในการดำรงชีวิตปลูกฝังสนับสนุนส่งเสริม ให้นักเรียนรักความสะอาด ความมีระเบียบ ความอดทนอดกลั้น การมีส่วนร่วมในการทำงาน ความสามัคคีในหมู่คณะเพื่อให้ อยู่ ในสังคมได้อย่างมีความสุข กิจกรรมบันทึกความดีเป็นกิจกรรม ที่ส่งเสริมให้นักเรียนคิดดีทำดีเกิดจิตสาธารณะ ดำเนินการ โดยที่ปรึกษาได้ให้นักเรียนบันทึกความดีของตนเองได้กระทำ ตามภารกิจที่นักเรียนได้กระทำเบื้องต้นที่ควรกระทำเป็น ประจําอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ต้นจนจนกระทั่งเข้าจนจนกลายเป็นปกตินิสัยฝึกคุณธรรม การเป็นผู้นำนั้นก็คือวินัยขยันอดทน

บันทึกงานสร้างสรรค์สังคมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักช่วยเหลือสังคมกิจกรรมรู้ใช้รู้เก็บรู้จัก เป็นกิจกรรมสร้างความตระหนักในการมีความรักมีความสามัคคีรู้จักเห็นอกเห็นใจ รู้จักเอื้ออาทรต่อคนรอบข้างให้มีความสุขและช่วยเหลือสังคมได้อย่างเหมาะสมเมื่อมีโอกาส มีความตระหนักในการเคารพสิทธิการใช้ของร่วมกันที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน ไม่ยึดครองของส่วนรวมเป็นของตนเองและเปิดโอกาสให้ผู้อื่นสามารถใช้ของส่วนรวมด้วย ซึ่งแต่ละรูปแบบการส่งเสริมจิตสาธารณะส่งผลถึงพัฒนาการของเด็กระดับก่อนประถมศึกษาในด้านสังคม, ด้านอารมณ์และจิตใจ สอดคล้องกับดวงเดือน พันธุมนาวิน (2538) กล่าวว่า จิตสาธารณะเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งการปลูกฝังจิตสาธารณะนั้นควรทำการปลูกฝังให้เกิดตั้งแต่วัยเด็ก เพราะเป็นช่วงที่เด็กมีความไวต่อการปลูกฝังและส่งเสริมจริยธรรมอย่างยิ่ง เพราะเด็กยังเป็น “ไม้อ่อนที่ตัดง่าย” การปฏิบัติต่อเด็กที่เหมาะสมกับการพัฒนาของเด็กทั้งร่างกายโดยเฉพาะความเหมาะสมด้านพัฒนาการทางด้านจิตใจของเด็ก จะเป็นการป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ได้มากเพราะในวัยเด็กนี้จะสามารถเห็นความแตกต่าง สามารถเปรียบเทียบ คิดแยกแยะ เชื่อมโยงได้ เด็กจะเริ่มสนใจสิ่งแวดล้อมรอบตัวแทนการสนใจตัวเอง ส่วนมากจะผ่านวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่เด็กได้รับจากผู้ปกครอง เพราะฉะนั้นฐานะของครอบครัวจึงมีอิทธิพลต่อการเลือกวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กของพ่อแม่ ซึ่งถ้าเด็กได้รับการปลูกฝังให้เป็นไปในทางที่ถูกต้องเหมาะสมแล้วนั้นเมื่อเติบโตขึ้นจะทำให้ให้สามารถเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงของกระแสเศรษฐกิจและวัฒนธรรมอันส่งผลให้สามารถอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้อย่างมีความสุขกายสบายใจตลอดจนเป็นบุคคลที่ดีเหมาะสมของครอบครัวสังคมและประเทศชาติ

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลพบว่า การไว้วางใจ การไว้น้ำใจเชื่อใจกัน การร่วมแรงร่วมใจ ช่วยเหลือเกื้อกูล มีความสามัคคี การเสียสละ กำลังกาย กำลังทรัพย์ การรู้จักเป็นเจ้าของ การมีผลประโยชน์ร่วมกัน การมีส่วนได้ส่วนเสียในสิ่งที่กระทำ เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมที่ได้ผลตามความคาดหวังและงานทุกอย่างจะดีขึ้นตามลำดับ
2. กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่มีหลายกิจกรรมที่แตกต่างกันไปตามลักษณะของการมีส่วนร่วมแต่ละ

กิจกรรม

3. การมีส่วนร่วมไม่จำเป็นต้องมาจากอุดมการณ์หรือนโยบายของรัฐ แต่มาจากการเห็นความสำคัญของสิ่งใดสิ่งหนึ่งและมองเห็นอนาคตร่วมกันจึงได้เริ่มดำเนินการจนสำเร็จดังเช่นการจัดทำรูปแบบการส่งเสริมจิตสาธารณะในระดับก่อนประถมศึกษาตามศักยภาพของชุมชน โดยเริ่มจากการเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น การจัดทำรูปแบบการส่งเสริมจิตสาธารณะในระดับก่อนประถมศึกษา การประเมินผลของการส่งเสริมจิตสาธารณะในระดับก่อนประถมศึกษาและการสรุปผลรวมของการมีส่วนร่วม

4. การดำรงอยู่ของการมีส่วนร่วมจะดำเนินการต่อไปได้นั้น ผู้บริหาร ชุมชน ผู้ปกครองจะต้องมีการไว้วางใจ การไว้น้ำใจเชื่อใจกัน การร่วมแรงร่วมใจ ช่วยเหลือเกื้อกูล มีความสามัคคี การเสียสละกำลังกาย กำลังทรัพย์ การรู้จักเป็นเจ้าของ การมีผลประโยชน์ร่วมกัน การมีส่วนได้ส่วนเสียในสิ่งที่กระทำ

5. การมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนกับสถานศึกษาจะพัฒนาต่อไปได้ในการส่งเสริมจิตสาธารณะในระดับก่อนประถมศึกษาจะต้องส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กทั้ง 2 ด้านนั้นสถานศึกษาและชุมชนจะต้องมีความจริงจังและจริงใจต่อการพัฒนาเด็กในระดับนี้ให้มากและตามศักยภาพของชุมชนและสถานศึกษาด้วยพร้อมทั้งช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วม และดึงศักยภาพของชุมชนออกมาเพื่อจะได้นำภูมิปัญญาของชุมชนมาพัฒนาการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษาให้มากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2552). *สอนเด็กให้มีจิตสาธารณะ*. กรุงเทพมหานคร: วี พรีนซ์.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2538). *ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะ*. กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ปริญญญา จันทะเลิศ และคณะ. (2557). *การพัฒนานักเรียนด้านจิตสาธารณะของโรงเรียนโพธิ์มนครเคราะห์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต2. (วิทยานิพนธ์คณะครุศาสตร์), มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม.*
- ปารณทัตต์ แสนวิเศษ. (2555). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา. (ดุษฎีนิพนธ์ ครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- ปาริชาติ วลัยเสถียร (2543). *กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- รัตติกร ผรณสุวรรณ. (2552). *การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษากับหน่วยงานเครือข่าย. (ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตร์ ดุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- รำไพ เกียรติอดิสร. (2555) *การศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการพัฒนาคุณภาพการ เลี้ยงเด็กรวัย0-2 ปี. (ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- ศึกษาธิการ,กระทรวง. (2546). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546*. กรุงเทพมหานคร : ครุสภา.
- อุไรวรรณ คุ่มวงษ์. (2551). *จิตสาธารณะเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์เรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมตามโครงการพระราชดำริ. (ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*